

**ҲОЗИРГИ КУН ПЕДАГОГИКАСИДА ЁШЛАРНИ ОИЛАГА
ТАЙЁРЛАШ**

КАРИМОВ ФАРХОД СОБИРОВИЧ

Жиззах Политехника Институтини

“Ўзбек тили ва адабиёти” кафедраси ассистенти

***Аннотация:** Ушбу мақолада урф-одатларимизни, яъни гўзал ва бетакрор урф-одатларимизни қайта тиклашимиз зарурлиги, улар давр тақозоси билан ҳомийлик шаклида яна турмушимизга қайтиб келаётганлиги, лекин ҳозиргидек мажбурий тарзда эмас, балки ихтиёрий тарзда амалга оширилса, ўзининг ҳақиқий қимматини сақлаб қолган бўлар эди ва ёшларда орийат, қадр-қиммат, ҳамият, гурур туйғуларининг йўқолиб кетишига йўл қўймаслигимиз зарурлиги хусусида фикрлар юритилган.*

***Калит сўзлар:** байрам, маросим, садоқат, ҳурмат, таълим, тарбия, маънавият, мафкура, мерос, маданият, халқ анъаналари, тарих, дoston.*

**ПОДГОТОВКА МОЛОДЕЖИ К СЕМЬЕ В СОВРЕМЕННОЙ
ПЕДАГОГИКЕ**

КАРИМОВ ФАРХОД СОБИРОВИЧ

Джизакский политехнический институт

Ассистенти кафедры «Узбекского языка и литературы»

***Аннотация:** В этой статье излагается то, что нам нужно восстановить наши обычаи, то есть наши прекрасные и неповторимые обычаи, чтобы они вернулись к нашему браку в виде покровительства согласно потребностям времени, но сохранили свой первоначальный смысл, то есть были осуществлялись добровольно, а не насильно, как сейчас, но в то же время они считали, что молодые люди не должны терять чувства чести, достоинства, надежды и гордости.*

***Ключевые слова:** празднование, церемония, преданность, уважение, образование, воспитание.*

**PREPARING YOUNG PEOPLE FOR THE FAMILY IN TODAY'S
PEDAGOGY**

KARIMOV FARHOD SOBIROVICH

Jizzakh Polytechnic Institute

Assistant of the department "Uzbek language and literature"

***Annotation:** This article states that we need to restore our customs, that is, our beautiful and unique customs, so that they return to our marriage in the form of patronage according to the needs of the time, but retain their original meaning, that is, they were carried out voluntarily, and not by force, as now, but at the same*

time they believed that young people should not lose their sense of honor, dignity, hope and pride.

Key words: *celebration, ceremony, devotion, respect, education, upbringing.*

Ёшларни оилавий ҳаётга тайёрлашда педагогика жуда катта маънавий манбага, тажрибага эга-ки, булар бугунги кунда ҳам ўз долзарблигини, ўз қийматини йўқотгани йўқ.

Ёшларни педагогика анъаналари руҳида тарбиялаш бугунги кунда энг етакчи муаммолардан бири бўлиб турибди. Айниқса, асрлар давомида яшаб келаётган урф-одатларимиз удумларимиз, қадриятларимиз, жумладан, чойхона суҳбатлари, учрашувлар, мавсумий байрамлар, лола сайиллари, «бойчечак» айтиш, қовун сайиллари, бола туғилиши билан боғлиқ ақиқа маросимлари, қизлар мажлиси, «юз очди», «келин саломлари», сумалак, эчки ўйини, улоқ ўйини каби маросимларнинг ҳаммаси ҳам ёшларни ўзбекона оилавий ҳаётга тайёрлашда муҳим аҳамият касб этади. Халқимиз томонидан амал қилинаётган миллий одатларимизга кўра катталарга биринчи бўлиб салом бериш, катталар суҳбатига аралашмаслик, уйга меҳмонлардан сўнг кириш, эшикни биринчи бўлиб очиб, ушлаб туриш, давраларда катталардан юқорига ўтмаслик каби одоб қоидаларига риоя қилиш талаб этилади [1].

Ёшларни оилавий ҳаётга тайёрлашда халқ байрамлари, айниқса, Рамазон ва Қурбон ҳайитлари, Наврўз байрами катта тарбияловчи характерга эга. Масалан, юқоридаги мавзуларда таъкидлаб ўтилганидек, Наврўзда жуда ранг-баранг халқ ўйинлари, мусобоқалар, касалларнинг кўнглини сўраш, қариндош-уруғларни йўқлаш, уришганларнинг ярашиши - ҳаммаси ёшларда меҳр-мурувватли бўлиш, ўзгаларга оқибат кўрсатиш, аҳиллик, кечиримли бўлиш, иноқлик каби хислатлар ҳам таркиб топтириладики, бу хислатлар оилавий ҳаётда ниҳоятда асқотади. Маҳалланинг тарбияловчилик таъсири ёшларни оилавий ҳаётга тайёрлашда ниҳоятда кучлидир.

Тўйлар, келин салом, юз очдиларда бажариладиган удумлар, айтиладиган панд-насихатлар, маслаҳатлар жуда катта тарбиявий аҳамиятга эгадир.

Энг асосийси - ота-она шахсий ибрат намунасидир. Ота-онанинг ўзаро мунособати, бир-бирига ҳурмати, бир-бирига ёрдами, бир-бирини аяши - ана шунинг ўзи тарбиядир. Бу борада ҳам халқимиз гўзал тажрибаларга эга. Масалан, Бобур Мирзонинг онаси қутлуғ Нигорхоним, онаси Хонзодабегим, хотини Моҳимбегим билан мулоқоти мақтовга лойиқдир. Амир Темурнинг Бибихонимга мунособати ҳам ўрганса, ҳавас қилса арзийдиган мунособатдир. Бибихоним Амир Темурнинг чет эллик элчиларни қабул қилиш маросимида ҳам қатнашган. Ёки Бобур онаси қутлуғ Нигорхонимга “Ҳазрат онам”, онасига “бегим” деб ҳурмат билан мурожаат қилган. Ўз навбатида онаси ва онаси ҳам Бобурга “Ҳазрат ўғлим”, “Ҳазрат укам”» деб мурожаат қилишган.

Ота-онанинг ёши катталарга, кичикларга, қариндош - уруққа, кўни-кўшнига мунособати ҳам фарзандлар учун сабоқдир. Фақат мунособати эмас, қилган ишлари ҳам болалар учун ўрнақдир.

Маънавий меросимизга назар ташлайдиган бўлсак, Абу Райҳон Беруний ўзининг “Ҳиндистон” асарида ўз қизларига шундай насиҳат қиладилар, яъни қизларини оилавий ҳаётга руҳан тайёрлайдилар: “Эй қизим, сен ўрганган уйингдан кетиб, нотаниш хонадонга кетмоқдасан, сен бўлажак куёвингнинг ҳамма хусусиятларини билмайсан. Сен ер бўлсанг, у осмон бўлади. Демак, сен у билан шундай йўл тут, унинг олдида ер каби камтар бўлсанг, у осмон каби олижаноб бўлади. Осмон шифоли ёмғири билан ерни кўкартиргани каби у ҳам ўз меҳри билан сени хушнуд этади. Эринг сендан фақат юмшоқ ва ширин сўзлар эшитсин, ярамайдиган ёки эски либосда, сочларинг тартибга солилмаган ҳолда унинг олдида ўтирма... Яхшиси сен у билан хушмуомалада ва ширин сўзли бўлгин... бу ишинг ҳар қандай сеҳр-жодудан яхшидур. Сувдан тез-тез фойдалангин. Ўзинга хушбўй нарсалардан оро бер. Покизалик ҳамиша йўлдошинг бўлсин” [2].

Берунийнинг қизига берган бу панду насиҳатлари ўнинчи асрга тегишли бўлишига қарамай, улар ҳозирги кунда ҳам оила қуриш олдида турган ҳар бир қиз учун бахтли турмуш қуришнинг калити бўлиб хизмат қилиши мумкин.

Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, инсон оилавий ҳаётга алоҳида, ишлаб чиқариш фаолиятига алоҳида, жамият ҳаётига алоҳида тайёрланмайди. Шахс қисмларга бўлиб тайёрланмайди ва тарбиянинг бирор соҳасида оқшаши бошқа соҳаларнинг натижаларига ҳам салбий таъсир кўрсатади. Инсон ҳаётининг ҳар бир соҳаси ҳамда ҳар бир фаолият тури унга ёш авлодни турмушга тайёрлашни ҳисобга олишни талаб қилади.

Хулоса ўринда таъкидлаш жоизки, педагогика бир томондан ҳар томонлама ривожланган шахсни, яъни ахлоқий ва меҳнат тарбияси асосида тарбиялашни, иккинчи томондан ёш инсонни оилавий ҳаёт учун зарур бўлган билим ва малака билан қуроллантиришни назарда тутди. Болалар турмуш жараёнида катта авлоддан ўзга жинсдаги инсонга мунособат ҳақида, никоҳ ҳақида, оила ҳақида тақдидан анча билимларни ўрганиб олади, ахлоқ меъзонларини ўзлаштиради. Уларда ўртоқлик, дўстлик, ор-номус, кадр-қиммат туйғуси эрта ривожлана бошлайди. Бу эса уларнинг олий инсоний туйғу - муҳаббат ҳақида, никоҳ - оила мунособатлари ҳақида тасаввурларининг тўғри шаклланишига ёрдам беради [3].

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Гаппаров Б.Н. ва бошқалар. “Замонавий тадқиқотлар, инновациялар, техника ва технологияларнинг долзарб муаммолари ва ривожланиш тенденциялари” мавзусидаги Республика миқёсидаги илмий-техник анжуман. Жиззах. 10-11.04.2020, 1-том. 343-344 бетлар. // Gapparov B.N. and others. Republic-wide scientific and technical conference on the theme "Current problems and development trends of modern research, innovations, techniques and technologies". Jizzakh. 10-11.04.2020, Volume 1. Pages 343-344.

2. И.Ғайбуллаев ва бошқалар. “Педагогика”. Маърузалар матни. Тошкент. 2000. 344-бет. // I.Gaibullaev and others. "Pedagogy". Text of lectures. Tashkent. 2000. Page 344.

3. Г.А.Ҳайдарова, К.У.Пардаева, Б.Н.Гаппаров “Халқ педагогикаси”. Ўқув қўлланма. Тошкент. “Тафаккур” нашриёти. 2009 йил.151-153 бетлар. // G.A.Haydarova, K.U.Pardaeva, B.N.Gapparov "People's Pedagogy". Study guide. Tashkent. "Tafakkur" publishing house. 2009. Pages 151-153.